

Bijlage 1

Onderstaande tabel geeft een globaal overzicht van de voorlopige verdeling van middelen voor de versnelling en intensivering van de Brede Schuldenaanpak en de landelijke aanpak (kinder)armoede. De cijfers zijn in miljoenen euro's weergegeven. Het totale bedrag voor 2020 is hoger dan het extra toegekende bedrag van € 3 miljoen. SZW heeft voor 2020 uit reguliere beleids gelden € 500.000 vrijgemaakt voor de intensivering en versnelling van de armoede- en schuldenaanpak.

Hoofdpijnen	Toelichting	Totaal	Waarvan in 2020	Waarvan in 2021
<p>4. Bestaande en nieuwe groepen in beeld</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Verbreden Nederlandse Schuld hulproute (NSR)</i> - <i>Ontwikkeling gesprekshandreiking voor niet-financieel professionals op vindplekken</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Impuls voor aansluiting gemeenten op de NSR zodat meer mensen op meer manieren hulp kunnen vragen bij financiële problemen; - Zelfstandigen en flexwerkers efficiënt de weg wijzen naar de juiste hulp; - De signalerende functie en het handelingsperspectief versterken van zorgverleners die te maken hebben met cliënten en patiënten met financiële onzekerheid 	1,9	0,9	1,0
<p>5. Passende ondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Versnelling Collectief Schuldregelen, i.c.m.</i> - <i>Versnelling Schuldenknooppunt</i> - <i>Versnelling aanpak Maatwerk Multiprobleemhuishoudens</i> - <i>Ondersteuningstraject kinderen in armoede op school, in de jeugdgezondheidszorg en het sociaal domein om armoede onder kinderen eerder te signaleren en deze kinderen beter te ondersteunen</i> - <i>Kennisverrijking rond tot stand brengen integrale aanpak gericht op doorbreken generatiearmoede</i> - <i>Inzet ervaringsdeskundigen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Meer gemeenten en meer schuldeisers aansluiten en landelijke convenanten afsluiten; - In samenhang hiermee wordt het Schuldenknooppunt doorontwikkeld, zodat alle communicatie tussen gemeenten en schuldeisers via een centraal punt kan verlopen; - Ondersteuning van scholen, gemeenten en de jeugdgezondheid bij het signaleren van en ondersteunen bij armoede onder kinderen; - Toepasbare kennis opdoen over een integrale aanpak van kinderarmoede om kinderen in armoede te ondersteunen en generatiearmoede te doorbreken; - Beter verbinden van de werelden van professionals en de doelgroep, door het stimuleren van de inzet van ervaringsdeskundigen. 	4,1	2,1	2,0

<p>6. Uitvoeringsinstanties versterken</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Noodstopprocedure</i> - <i>Verdere professionalisering van de schuldhulpverlening</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Mogelijkheden verkennen om tijdelijke opschorting inning breder toe te passen; - Impuls versterken vakmanschap en kwaliteit schuldhulpverlening i.s.m. Divosa, Sociaal Werk Nederland, NVVK, de Landelijke Cliëntenraad en VNG; - Doorstroom in de schuldhulpverlening versnellen; - Versnelde opschaling bewezen effectieve aanpakken om schulden tegen te gaan en op te lossen. 	3,9	0,2	3,7
<p>Overig</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Monitoring en evaluatie traject versnelling en intensivering</i> - <i>Vervolg schuldenproblematiek in beeld</i> - <i>Nadere uitwerking maatregelen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Zicht op de effecten en maatschappelijke impact van de inzet van de extra middelen - Voortzetting onderzoek CBS naar ontwikkeling schuldenproblematiek 	1,6	0,3	1,3
<p>Totaal (in mln)</p>		11,5	3,5	8,0

Bestaande en nieuwe groepen in beeld

Het is van belang dat mensen met (dreigende) financiële problemen weten hoe ze schulden kunnen voorkomen door hierover tijdig het gesprek aan te gaan en informatie te krijgen over welke schuldhulpverlening en (inkomens)voorzieningen op het terrein van armoede beschikbaar zijn. Eerder is het initiatief genomen tot de campagnes [Sam& voor alle kinderen](#) (voorzieningen voor kinderen in armoede) en [Kom jij eruit?](#) (ondersteuning voor mensen met financiële problemen). Deze campagnes bieden een ingang voor mensen die hulp en/of voorzieningen zoeken omdat ze geldzorgen hebben.

De campagne *Kom jij eruit?* is recent aangepast om zo beter in te spelen op mensen van wie de persoonlijke financiële situatie door de coronacrisis is veranderd. De campagne roept op om tijdig hulp te zoeken en verwijst door naar verschillende ondersteuningsmogelijkheden om zo financiële problemen op te lossen en te voorkomen.

De Nederlandse Schuldhulproute (NSR) is een instrument dat mensen op een laagdrempelige manier helpt om de juiste, lokale hulp te kunnen vinden. Om de verschillende groepen efficiënt te bereiken ga ik het mogelijk maken dat de NSR kan worden verbreed en verrijkt zodat meer mensen op meer manieren hulp kunnen vragen, onder meer online of juist fysiek, anoniem, via de chat. In 2020 en 2021 zal aansluiting van Nederlandse gemeenten op de NSR een impuls worden gegeven. Dat vraagt maatwerk per gemeente, waarbij er steeds aandacht moet zijn voor het benodigde draagvlak bij (lokale) organisaties en private partijen.

Vroegsignalering blijft belangrijk om hulp te bieden aan mensen die dat om wat voor reden dan ook niet zelf vragen. Het project 'Vroegsignalering schulden landt in Nederland' ondersteunt gemeenten met kennisuitwisseling en monitoring. Het voornemen is de (financiële) ondersteuning van dit project te verlengen.

Sinds het begin van de coronacrisis hebben veel zelfstandigen en werknemers met een flexibel dienstverband te maken met een inkomensterugval. Zij proberen financiële problemen vooralsnog zelf op te lossen en weten vaak niet bij welke organisaties zij terecht kunnen met financiële problemen. Het is van belang dat op de plekken waar veel zelfstandigen en flexwerkers komen de weg naar de juiste hulp wordt gewezen. Het Nibud ontwikkelt daarom in samenwerking met gemeenten, schuldhulpverlening, werkgevers en zelfstandigen een gesprekshandreiking. Het doel van de handreiking is om professionals zonder kennis of achtergrond in de financiële of schulddienstverlening in staat te stellen om het gesprek over geld en geldzorgen aan te gaan, om te beoordelen in hoeverre en sprake is van (dreigende) financiële problematiek, en te verwijzen naar de juiste informatie of hulp. Doelgroepen voor deze handreiking zijn onder andere werkgevers, uitzendbedrijven, loopbaanbegeleiders, re-integratieprofessionals werkzaam bij UWV en regionale Werkpleinen en adviseurs bij de Kamer van Koophandel. Maar ook op minder voor de hand liggende vindplekken zoals bij huisartsen of op scholen kan de handreiking worden ingezet.

Passende ondersteuning

Als mensen de eerste stap hebben gezet, moeten ze snel hulp op maat krijgen die aansluit bij hun situatie en behoeften. Voor mensen in armoede is dat het loket voor gemeentelijk minimabeleid. Voor mensen met problematische schulden is dat meestal schuldhulpverlening. Daarbij kunnen persoonlijke aandacht en intensieve ondersteuning worden afgestemd op de mate van zelfredzaamheid van de mensen. Zoals Inspectie SZW constateert, heeft een beperkte groep schuldenaren onderliggende beperkingen in zelfredzaamheid (zie bijlage 5) en is voor hen maatwerk nodig. Mensen met niet-problematische schulden hebben wellicht meer baat bij een budgetcursus dan wel andere (digitale) instrumenten. Extra inzet wordt gepleegd op de verdere verbetering van schuldhulpverlening aan zzp'ers en ondernemers. Verder worden goede initiatieven uit de lokale uitvoeringspraktijk waar mogelijk opgeschaald.

Collectief Schuldregelen, Schuldenknooppunt en Waarborgfonds

Om problematische schulden versneld aan te pakken, hebben SZW, VNG, NVVK en SchuldenlabNL afgesproken om een impuls te geven aan Collectief Schuldregelen. Het doel is verbreden en versnellen: meer gemeenten en meer schuldeisers aansluiten en landelijke convenanten afsluiten. Dat houdt in dat met schuldeisers afgesproken wordt om de individuele aanpak van schuld dossiers te vervangen door collectieve afhandeling, waarbij vooraf afspraken worden gemaakt over medewerking aan (minnelijke) schuldregelingen met de belangrijkste schuldeisers. We hebben gezamenlijk afgesproken dat de NVVK het initiatief neemt om met meer schuldeisers afspraken te maken over Collectief Schuldregelen. Enerzijds door nieuwe convenanten hierover af te sluiten, anderzijds door bestaande convenanten aan te passen. De VNG zal bovendien een implementatietraject voor gemeenten inrichten om hen te ondersteunen bij de inbedding van Collectief Schuldregelen in de lokale uitvoering. SchuldenlabNL heeft aangeboden in dit proces een intermediaire functie te vervullen en hun opgebouwde kennis en expertise ten aanzien van Collectief Schuldregelen in te brengen. Het ministerie van SZW zorgt voor ondersteuning van deze versnelling. Effectieve en efficiënte dienstverlening vraagt een uniforme en digitale manier van communicatie. Daarom heeft de NVVK, samen met de VNG het Schuldenknooppunt ontwikkeld. Het Schuldenknooppunt moet de standaard worden voor de veilige, digitale, uniforme en deels geautomatiseerde communicatie tussen schuldhulpverleners en schuldeisers. Naast snelheid voor de cliënt vermindert het Schuldenknooppunt de administratieve lasten voor schuldhulpverleners en schuldeisers. Het Schuldenknooppunt heeft een positieve business case laten zien en is klaar voor opschaling: het is zo ingericht dat het de afspraken vanuit Collectief Schuldregelen ondersteunt. In samenhang daarmee wordt het Schuldenknooppunt doorontwikkeld, zodat alle communicatie tussen gemeenten en schuldeisers via een centraal punt kan verlopen. Een groep gemeenten en schuldeisers staat klaar voor ingebruikname van het Schuldenknooppunt, maar desondanks blijkt de financiering (met onder meer abonnementen) een knelpunt. Met de initiatiefnemers zoek ik naar oplossingen.

In samenhang hiermee wordt met het Waarborgfonds beoogd de inzet van saneringskredieten makkelijker te maken, waardoor mensen sneller uitzicht hebben op een schuldenvrije toekomst.

Noodstopprocedure breder toepassen

Sinds 1 april 2020 is het mogelijk een noodstop aan te vragen bij het CJIB. Dit houdt in dat mensen die vanwege schulden een verkeersboete of strafrechtelijke geldelijke sanctie niet kunnen betalen, vier maanden uitstel van betaling kunnen krijgen. In die tijd moeten zij zich melden bij de gemeente voor schuldhulp. Als de gemeente vindt dat hulp nodig is en daarmee start kan de noodstop nog eens 8 maanden worden verlengd. Tijdens het uitstel van betaling kunnen de schulden worden gestabiliseerd en een passende oplossing worden gezocht. In het kader van de rondetafel over de noodstopprocedure is verkend (a) of andere organisaties al een noodstop of vergelijkbaar instrument kennen en (b) of er mogelijkheden zijn om zo'n instrument of andere manieren waarop inningsactiviteiten worden gestaakt breder toe te passen. De rondetafel heeft geleid tot de volgende afspraken met de betrokken private partijen en overheidsorganisaties.

De Belastingdienst, UWV en SVB hebben instrumenten die een vergelijkbaar effect hebben als een noodstop. Afgesproken is dat deze organisaties samen met de NVVK, met medewerking van de gemeente Amsterdam, dit najaar een voor schuldenaren en hulpverleners toegankelijk overzicht samenstellen met de reeds bestaande mogelijkheden tot uitstel van betaling, aangevuld met de mogelijkheden bij CAK, DUO en CJIB. Op deze manier kan de inzet van bestaande instrumenten worden bevorderd en wordt bezien of Rijksbreed genoegzaam is voorzien in noodstop- of vergelijkbare procedures, of dat meerwaarde is gelegen in de introductie van een aanvullend instrument, bijvoorbeeld een uniforme noodstopprocedure.

De Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland (VFN) en het samenwerkingsverband van aanbieders van telecommunicatiediensten (Preventel) gaan met de NVVK en VNG om tafel met als ambitie te bevorderen dat leden van VFN en Preventel zich binden aan (aanvullende) afspraken met de NVVK over bijvoorbeeld de staking van inningsactiviteiten bij betalingsproblemen en het voorkomen van een verdere verslechtering van de schuldenpositie van de consument. Met deelnemende leden van de Schuldeiserscoalitie¹ is besproken dat de rol van schuldeisers bij het vinden van (schuld)hulp voor schuldenaren en de Nederlandse Schuldhulproute (NSR) (opnieuw) op de agenda komen van deze coalitie. Het is namelijk cruciaal dat een schuldenaar hulp zoekt en krijgt wanneer een incasso tijdelijk wordt gestopt. VFN en Preventel bezien of zij zich kunnen aansluiten bij initiatieven van de Schuldeiserscoalitie en de NSR.

Signalerings- en verwijfsfunctie zorgverleners versterken

Ook een aantal maatregelen in het kader van gezondheid en schulden wordt versneld. Om de signalerende functie en het handelingsperspectief van zorgverleners die te maken hebben met cliënten en patiënten met financiële onzekerheid te versterken worden aanpakken als krachtige basiszorg (verbinding huisartsenzorg en sociaal domein), het verspreiden van het 'interventiepakket geldzorgen' gericht op signalering en adequate doorverwijzing door huisartsen naar schuldhulpverlening (van de Hogeschool Utrecht en Zorggroep Almere) sneller opgeschaald. Tenslotte wordt zorgverleners in de Wmo, maatschappelijke- en vrouwenopvang (die een rol hebben in de toeleiding naar schuldhulpverlening) kennis aangeboden ter verbetering van 'Eerste Hulp Bij Administratie' en hen waar mogelijk sneller en beter te helpen bij deze administratieve handelingen en financiële problematiek eerder te signaleren.

---

¹ De Schuldeiserscoalitie bestaat uit een groep van primaire schuldeisers die als gemeenschappelijk streven heeft om particuliere klanten die slecht of niet kunnen betalen, proactief te helpen. De coalitie wordt op dit moment gevormd door a.s.r., Achmea, Aegon, BNP Paribas, bol.com, Brabant Water, CZ, Eigen Haard, Elbuco, Essent, Greenchoice, KPN, Menzis, Nationale-Nederlanden, NHG, Obvion, Rabobank, Rochdale, T-mobile, Universiteit van Amsterdam/Hogeschool van Amsterdam, Vattenfall, VodafoneZiggo en Ymere.

Kinderen in armoede ondersteunen

Armoede heeft negatieve effecten op de levensloop van kinderen en jongeren en op hun kansen, hun ontwikkeling wordt belemmerd en talenten blijven onbenut. De inzet van het kabinet is dan ook gericht op het voorkomen dat kinderen de dupe worden van de financiële problemen van hun ouders, door ervoor te zorgen dat kinderen mee kunnen doen en zich hierdoor sociaal, mentaal en fysiek kunnen ontwikkelen.

Als Rijksoverheid ondersteunen we gezinnen via een solide sociale zekerheidsstelsel en zetten we in op een verbetering van de koopkracht door de lasten van burgers te verlichten. Met de eerdergenoemde verhoging van het kindgebonden budget wordt een substantiële bijdrage geleverd aan het verminderen van het aantal kinderen in armoede (zie Kansrijk Armoedebeleid, CPB/SCP). Aanvullend daarop krijgen gemeenten middelen om kinderen en jongeren in armoede te bereiken en hen te ondersteunen zodat ze kunnen meedoen in de samenleving. Recent heeft, naar aanleiding van de motie Bruins c.s. een extra tussentijdse evaluatie plaatsgevonden naar de inzet van gemeenten. Daaruit blijkt dat gemeenten goede voortgang boeken en op welke punten verbetering mogelijk is (zie bijlage 3).

In aanvulling op de inzet van gemeenten spannen ook vier landelijke kinderarmoedepartijen (verenigd onder de naam SAM&) zich in om kinderen te ondersteunen. Zij, maar ook vele andere organisaties, zetten zich dagelijks in voor het verbeteren van de situatie van kinderen die opgroeien in een gezin met weinig inkomsten. Tijdens de rondetafel over kinderarmoede is gezocht naar mogelijkheden om het beleid te versnellen door betrokken partijen zodanig te ondersteunen dat zij armoede onder kinderen beter en eerder kunnen signaleren en de kinderen ook beter op samenhangende wijze kunnen helpen.

We zijn eerder dit jaar gestart bij de basisscholen. Om scholen te ondersteunen in het signaleren van de armoede, het doorverwijzen bij hulpvragen van ouders en daar waar mogelijk zelf ondersteuning te bieden, hebben SZW en OCW in februari 2020 de handreiking 'Omgaan met armoede op scholen' uitgebracht. Het Jeugdeducatiefonds biedt basisscholen, met subsidie van het ministerie van SZW, ondersteuning bij het implementeren van de handreiking 'Omgaan met armoede op scholen'. Binnen het implementatietraject wordt gewerkt aan het verbinden van basisscholen aan de mogelijkheden en voorzieningen van gemeenten, welzijnswerk, jeugdgezondheidszorg en fondsen zodat een goede basis ontstaat voor lokale vormen van integrale aanpak.

In de rondetafel 'Samen sterker voor kinderen in armoede' waaraan onder andere de VNG, Divosa, Jeugdeducatiefonds, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Alliantie Kinderarmoede, Sociaal Werk Nederland en SAM& deelnamen, zijn de eerste inzichten besproken uit dit implementatietraject. De wil is groot bij partijen om een verschil te maken voor kinderen in armoede. Om de slagkracht te vergroten, is het nodig om professionals in uitvoering, beleid en bestuur goed uit te rusten. Ook is het van belang dat de betrokken partijen nog meer werken vanuit het belang van het kind. Deze inzichten werden gedeeld door de deelnemers van de rondetafel. Samen is gezocht naar manieren om deze slagkracht te versterken. Naar aanleiding van deze uitkomsten, zal ik in de eerste plaats inzetten op uitbreiding en intensivering van de lopende aanpak rond basisscholen. Doel is om de handreiking, met ondersteuning door het Jeugdeducatiefonds, bij meer scholen in meer gemeenten te implementeren en zo meer kinderen in armoede te bereiken en ondersteuning te bieden.

In de tweede plaats zet ik in op ontwikkeling van vergelijkbaar ondersteunend materiaal voor de jeugdgezondheidszorg en het brede gemeentelijk sociaal domein. Ook in deze domeinen komen professionals in aanraking met kinderen die opgroeien in armoede. Als zij armoede tijdig kunnen signaleren en vervolgens weten hoe te handelen, kunnen meer kinderen vroegtijdig en op de juiste wijze worden ondersteund. De handreikingen zullen gericht zijn op professionals in de uitvoering, het

beleid en bestuur van organisaties in het veld, om op elk niveau inzichten aan te reiken over het signaleren van- en ondersteunen bij armoede in gezinnen.

De handreikingen zijn slechts een startpunt. Partijen worden gestimuleerd er vervolgens mee aan de slag te gaan in de lokale situatie. Om hierbij te ondersteunen zal het implementatietraject scholen worden uitgebreid naar de jeugdgezondheidszorg en in het gemeentelijke sociaal domein. De betrokken partijen zullen het komende jaar verder kunnen bouwen aan het verstevigen van het netwerk van scholen met gemeenten en andere maatschappelijke organisaties (zoals SAM&) voor een beter gefundeerde integrale aanpak van armoede waarmee gehandeld wordt in het belang van het kind. Ervaringsdeskundigen zullen onderdeel uitmaken van het consortium dat aan de slag gaat en zullen derhalve betrokken worden bij de ontwikkeling en implementatie van de handreikingen in de verschillende domeinen.

Om een sterke verbinding te realiseren tussen de domeinen die aan de slag gaan met de implementatie van de handreiking, organiseren we periodieke leerkringen voor professionals in uitvoering, beleid en bestuur. Doel hiervan is meer gemeenten, onderwijsinstellingen en jeugdgezondheidsprofessionals te bereiken en uitwisseling van kennis en contacten te faciliteren.

Om kwaliteit en actualiteit van de handreikingen en de bruikbaarheid voor partijen te waarborgen is er aandacht voor monitoring en evaluatie. Tevens zal ingezet worden op het opdoen van toepasbare kennis ten aanzien van een integrale aanpak van kinderarmoede ten behoeve van effectieve ondersteuning van kinderen in armoede en het doorbreken van generatiearmoede.

Uitvoeringsinstanties versterken

De uitvoering van bovengenoemde maatregelen vergt veel van gemeenten, uitvoeringsorganisaties en vrijwilligersorganisaties. De organisaties worden de komende periode extra ondersteund ten behoeve van hun dienstverlening. Dat doe ik onder meer door een impuls voor het versterken van vakmanschap en kwaliteit van de schuldhulpverlening, in samenwerking met Divosa, Sociaal Werk Nederland, NVVK, de Landelijke Cliëntenraad en VNG.

Door de verwachte toestroom van mensen met financiële problemen zal de druk op de uitvoeringsorganisaties toenemen. Ik wil de uitvoeringsorganisaties daarom ondersteunen met twee acties die erop gericht zijn om de doorstroom in de schuldhulpverlening te versnellen. Ten eerste wordt verkend hoe het aanleveren van dossiers door beschermingsbewindvoerders zo optimaal mogelijk kan aansluiten op het schuldhulptraject. De andere actie is juist gericht op het versnellen van de doorstroom aan de achterkant, door de mogelijkheden die de verschillende instrumenten binnen de Wsnp bieden meer voor het voetlicht te brengen.

Verder worden de ingezette acties om de aansluiting van de minnelijke schuldhulpverlening en de wettelijke schuldsanering te verbeteren onverminderd voortgezet. In een separate brief zal ik u informeren over medewerking van schuldeisers en de toegankelijkheid van de wettelijke schuldsanering (Wsnp).